

Kurzus neve: Kortárs kulturális és filozófiai stúdiók / Poszthumanizmus és design: Az emberközpontú tervezés határai				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Schneider Ákos, schneider@mome.hu				
Kód: B-AE-401-1/2C	Tantervi hely: BA ES	Javasolt félév: 2-5.	Kredit: 5 (előadással együtt)	Tanóraszám: 48 Egyéni hallgatói munkaóra: 102
Kapcsolt kódok: -	Típus: szeminárium	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): B-AE-401 Kortárs kulturális és filozófiai stúdiók előadással együtt kell felvenni				
<p>A kurzus célja és alapelvei:</p> <p><i>„Nincs éles elhatárolás a környezet, a test és az agy között. Az ember azonosítható, de nem definiálható.” – Robert Pepperell: The Posthuman Condition (2003)</i></p> <p>A nemzetközi tervezéstudomány legkésőbb az 1980-as évektől meghatározó felhasználóbarát és emberközpontú megközelítéseket ma ökológiai, technológiai válságok és lehetőségek árnyalják. A tervezők és művészek figyelme olyan határhelyzetek irányába terelődik, amelyek ember és nem-ember (<i>non-human</i>) interakciójából születnek.</p> <p>A kortárs designelméletben egyre hangsúlyosabbá válnak azok az álláspontok, amelyek az emberi nézőpont kizárólagosságát, illetve közvetetten vagy közvetlenül a modernitás programját kérdőjelezzik meg. Ezek nemcsak a természetvédelem, a fenntartható design, vagy az emberközpontú tervezés (<i>human-centered design</i>) horizontján értelmezhetők, de új fényt vethetnek a kiborg (gépember) helyére és jelentőségére a modern design vonatkozásában, vagy a „természetes” és „mesterséges” fogalmi ellentétére a designfilozófia területén.</p> <p>Az antropocentrikus világnézet mai kibillenése közel sem csak az ökológiai fenntarthatóság és a planetáris etika felvetéseiben érezteti hatását, de az olyan fogalmak designkulturális térnyerésében is, mint a „<i>superhuman</i>”, „<i>posthuman</i>”, „<i>transhuman</i>” vagy „<i>metahuman</i>”.</p> <p>A kurzus célja, hogy elméleti kérdések, kortárs művészeti és designprojektek feldolgozásán keresztül nyújtson bevezetést ezekbe a témakörökbe. Az aktuális trendek és alapfogalmak tisztázásán túl a kurzus további motivációját jelenti egy olyan kulturális láttelet felmutatása, amelybe a hallgatók beilleszthetik saját munkáikat, kutatásaikat és tervezői-alkotói célkitűzéseiket.</p>				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):				
Tudás:				
<p>Érti a design- és művészetelméleti, valamint kritikai kérdésselvetések, teóriák és gyakorlatok komplexitását és összefüggésrendszerét. Biztos tudással rendelkezik a designelmélet területén használt értelmezési módszerekről. Általános és specializált ismeretekkel rendelkezik a designelméleti gondolkodás, elemzés és írás meghatározó folyamatairól és koncepcióiról. Jól ismeri a korszerű prezentációs technikákat, lényegre törően fogalmazza meg állításait és meggyőzően érvel mellettük. A személyes és a mediális kommunikációt értőn és relevánsan használja. Érti a szaknyelvet és a hatékony (írásos, szóbeli és vizuális) szakmai kommunikációt folytat anyanyelvén kívül legalább egy idegen</p>				

nyelven. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a design és művészetek főbb elméleteinek, alapelveinek, stíluskorszakainak és irányzatainak, fontosabb alkotásainak területeiről. Megújuló önálló tudással rendelkezik. Tudásának része a széles spektrumú műveltség. Érti a design, a művészetek, az építészet filozófiáját. Tisztában van az analitikus és kritikus gondolkodással, és ezeket alkalmazza. Részletes ismeretekkel rendelkezik a kulturális és művészeti jelenségek vizsgálatának módszereiről, technikáiról. A vizsgált tervezői/alkotói tevékenységekkel kapcsolatos társadalmi igényeket felismeri, képviseli, azokra reflektál.

Képesség:

Felismeri a design, a művészetek, média és építészet által felvetett és megoldott vagy megoldandó problémákat, reflektál azokra. Értékeli a design- és művészeti koncepciók kialakítását, illetve részt vesz bennük, ha lehetősége van rá. Alkotó módon használja az elméleti tevékenysége alapjául szolgáló technikai, anyagi és információs forrásokat. Önálló elképzeléseit egyéni módon és szakmai biztonsággal valósítja meg. Hatékonyan kommunikál írásban, szóban, vizuális eszközökkel, anyanyelvén kívül legalább egy idegen nyelven beszél. A tanulmányai során szerzett tapasztalatokra támaszkodva önállóan feldolgozza a design, a művészetek, média és építészet területén megjelenő új ismereteket. Szakterületén túl is kifinomult kultúráról és kritikai ítélőképességről ad bizonyosságot. Magas szintű reflexiós képességekkel rendelkezik. Ismeri és alkalmazza a design- és művészetelmélet legújabb módszereit. A megszerzett tudás alapján képes a design- és művészetelmélet gyakorlásának új helyzeteit, formáit, terepét megteremtteni.

Attitűd:

A koncepciók alkotásában, jelenségek interpretálásban megalapozott szakmai tudás vezetési és józanság jellemzi. Fontosnak tartja szakterülete eredményeinek, saját véleményének képviselését a szélesebb közönség és a szakmai területek képviselői előtt. A sajátjától eltérő felfogásokat, kultúrákat tiszteletben tartja. Kiforrított kritikai érzéssel viszonyul a design és a művészetek történeti, valamint kortárs alkotásaihoz, a különböző tervezői/alkotói gyakorlatokhoz és eredményekhez. Nyitottság, befogadás jellemzi designteoretikusi szemléletmódját. Szem előtt tartja a fenntarthatóság elveit. Környezeti tudatossággal végzi minden tevékenységét. Az új kezdeményezéseket megfontoltan támogatja, ugyanakkor kiáll az értékek megőrzése mellett. Feladatának tartja a kultúra értékeinek következetes képviselését, s közvetítését a szélesebb közönség felé, ismert vagy innovatív technikákkal. Érzékeny társadalmi kérdések iránt. Aktívan keresi az új ismereteket, módszereket, kreatív, dinamikus megvalósítási lehetőségeket. Kezdeményezőkézség és kritikai gondolkodás jellemzi.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

1. Ökológia, fenntarthatóság – Az antropocén korszak designelméleti kérdései
2. Tervezői stratégiák – Spekulatív design, design fiction, kritikai design
3. Ember-gép interakciók – A kiborg problematikája
4. A transzhumanizmus filozófiai és tervezési alapvetései
5. Utópia és modern design
6. Transzhumanizmus a design és a művészet területén
7. Művészeti és tervezői gyakorlatok: imitáció, transzformáció, fikció
8. A poszthumanizmus főbb kérdéskörei
9. A gépi tanulás alkalmazása a design és a művészet területén
10. Virtualitás, test és tér – Kiterjesztett valóság, virtuális valóság
11. Big data, a „dolgok hálózata”, adatvizualizáció
12. Spekulatív poszthumanizmus

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus foglalkozásai alkalmanként két elemből állnak össze: oktatói előadás és hallgatói prezentációk.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

A félév során a hallgatók önálló kutatómunkát végeznek, amelynek eredményéről prezentáció keretében számolnak be (egyéni meg határozott időpontokban). A kurzus további feltétele egy félév végi esszé leadása vagy egy szabadon választott tervezési projekt felvázolása.

A tanulás környezete: tanterem

Értékelés:

Teljesítendő követelmények: Az érdemjegy megszerzésének feltétele az órai részvétel, egy prezentáció megtartása a szorgalmi időszakban, és a vizsgaidőszakban egy esszé vagy tervezési projektterv leadása.

Értékelés módja:

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben): 1) egyéni kutatás mélysége, komplexitása 2) argumentáció és elemzőképesség 3) prezentációk, leadott szöveg formai sajátosságai 4) feldolgozott témák relevanciája 5) határidőre történő teljesítés 6) órai aktivitás

Az érdemjegy kiszámítása (az egyes értékelt követelmények eredménye hogyan jelenik meg a végső érdemjegyben? {pl. arányok, pontok, súlyok}):

Súlyozás:

- Prezentáció 50 %
- Esszé 50 %

Érdemjegy kiszámítása:

91-100 %	jeles
81-90 %	jó
61-80 %	közepes
51-60 %	elégéses
0-50 %	elégtelen

A szeminárium és az előadás értékelése együttesen zajlik. A tantárgy teljesítéséhez mindkét részből érvényes elégtelentől különböző osztályzattal kell rendelkeznie a hallgatónak. Amennyiben a hallgató a tantárgy bármely részéből elégtelen osztályzatot szerez, vagy egyik részét nem teljesíti az egész tantárgy ismétlése szükséges. A tantárgy végső érdemjegyének megállapítása a két kurzus eredményének egyszerű számtani átlagolásával történik, tört szám esetén a szemináriumra kapott eredmény alapján történik a kerekítés.

Ajánlott irodalom:

Braidotti, Rosi és Maria Hlavajova (szerk.). 2018. *Posthuman Glossary*. New York: Bloomsbury Academic.

Colomina, Beatriz és Mark Wigley. 2016. *Are We Human? Notes on an Archeology of Design*. Zürich: Lars Müller Publishers.

Ferrando, Francesca. 2018 [2013]. „Poszthumanizmus, transzhumanizmus, antihumanizmus, metahumanizmus és az új materializmusok.” Ford. Lovász Ádám. *Helikon*, 2018/4.

Forlano, Laura. 2017. „Posthumanism and Design.” *She Ji: The Journal of Design, Economics, and Innovation* 3 (1): 16-29.

Horváth Márk, Lovász Ádám, Nemes Z. Márió. 2019. *A poszthumanizmus változatai. Ember, embertelen és ember utáni*. Budapest: Prae Kiadó.

Nayar, Pramod K. 2014. *Posthumanism*. Cambridge: Polity Press.

Egyéb információk: -

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- *nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,*
- *felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,*
- *más, tevékenységgel egyes feladatok kiválhatók,*
- *teljes felmentés adható.*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

csütörtök, 13:00-15:00 / M_201

Előzetes email-es egyeztetés szükséges! (schneider@mome.hu)